

Játszótér

Levette a kalapját, aztán leült óvatosan, amilyen szerény belenyugvással csak a tanúk ülnek le homályos rendőrségi folyosókon a kihallgatásuk előtt. Nagyot sóhajtott, aztán megigazította hasán a begombolt mellényt, az alsó gombokat meg is eresztette, hogy hasfalán enyhüljön a szűnni nem akaró nyomás, lábait szuszogva keresztbe rakta, és mintegy lezárásaként e fáradtságos és szégyenteljes elhelyezkedésnek, a jobb kézfejének puffedt ujjai közé szorított arab mintás kendőjével elgyötörtén végigtörölte fagyottan zsíros homlokát. Ősz volt, és délután, messze gyerekek labdáztak a parkban. Sült kolbász szagát hozta a szél a folyó felől, valamelyik bodega még mindig nem húzta le a rolót, sört mértek, és lacipecsenyét a nyugdíjasoknak, akik kárörvendően törölték bele szakállukba zsíros kézfejük, amikor a fűvön szaladgáló kölykökre tévedt a szemük. Voltak vagy heten. Irigyen, vigyorogva stírólték a srácokat. Még van pár önfeléd évük, mielőtt a zsírba kerülnek, gondolták ilyenkor. Puhára főnek majd az olajban, viccelődtek kajánul, aztán a hajókötelek surrogását hallgatták elégedetten meg a sodronyok árnyékát figyelték a zöldes hullámokon. Ő nem mert közójük ülni.

Egyébként is igyekezett kerülni az embereket. Vastag magányban élt. Valahogy magára szedte az éveket is, mintha minden eltelt percet, minden mások által levetett hónapot körbetekert volna a csontjain, a karján, a hasán, lábszárain, ahogy a vének a plédet csavarják derekukra, összeszorított fogakkal viselve az egyre erősebben, egyszersmind kivédhetetlenebbül érzékelhető hideget, ő is úgy vastagodott kora gyerekkora óta, ahogy azok a plédek és puha takarók kasmírból és gyapjúból a sovány, szikkadt testeken, tulajdonképpen már úgy is született, kövéren, mintha leette volna a koraszülöttekről a húst, mintha ő kapott volna meg minden boldog percet, szövetté dúsult jövőt, az idő velejét, nyári iskolaszünetet és vasárnapot előre, amit az anyjukban elhaltak ledobtak, amit a fájdalomban világra jöttek nem tapasztalhattak meg soha, amit át sem élhetnek már, mert ő már kitelve és gazdagon érkezett, dúsán és jóllakottan, a köny-

CSIKÓS ATTILA (1969) író, dramaturg. Budapesten él.

nyú és tétlen szemlélődés minden testi alkalmatosságával és ráérő időben bővelkedő fiziológiájával, bár ez igazából semmi elégedettséggel nem töltötte el soha, inkább csak éhségét és türelmetlenségét növelte mindig is.

Hányszor csúfolták. Zsírjába fúródta a sértések. Mintha követelt volna bármit is a sorstól! Nem, soha. Néha arra gondolt, ez tehát a dolga, egész életét önmaga gazdagságának megemésztésével kell eltöltenie. Csöndben, szerényen. Nem mérgelődött. Nem koplalt, habár enni is mértékkel evett. Mondhatni beköltözött saját termete árnyékába vagy egyenesen saját vastag és remegős redői közé, és éveit szerény igénytelenséggel, figyelmes szemlélő módjára élte egymás után, s e párnás barlangból, önmaga kitelt fészkből alig merészkedett elő. Az egyetem elvégzése után jóformán senkivel sem érintkezett. Három diplomát is szerzett, ebből kettőt közgazdaságtanból, egyet pszichológiából. Olvasott volt, és agyafúrt. Otthon fogadott csak pácienseket, otthonában működtette tanácsadó-irodáját is, amiből igen jól megélt. Néha nap, délután kijött a partra, s ha nem látott senkit, leült kicsit.

Most sem tudta, hogy figyelik, nézik, a sok vénember, szikkadt csontkollekciók, a múmiák. Sápadtak és kivérzettek voltak, mint a sovány csirkemell a pulton. A sült kolbász infrázott langymelege volt az egyetlen garanciája annak, hogy nem hülnek ki talán már soha. Varázslatos gasztronómia. Fogpiszkálók egy fonnyadt koviubiban.

Először csak nézték a Kövért, aztán lassan odasereglettek köré, és megülték, mint legyenek a sült hekk lecsócsált gerincoszlopát. Mi van, Kövér, kérdezte az egyik. Még mindig nem ütött agyon a guta? Régen láttunk... Emlékszel még? Emlékezett. Gyerekek voltunk, Kövér, mondta egy másik. A többiek felröhögtek. Minden miattad történt, Kövér! Varjúszaguk volt. Akarsz libikókázni, Kövér, vakkantott egy harmadik, ahogy régen? Szeretnél valamikor. A Kövér riadtan lehunyta szemét. Nem nekem való az, mondta halkán. Hát hintázni, Kövér? Elbír még a lánc? A Kövér ajkába harapott, szégyellte magát. Ne bolondozzatok már, suttogta száraz torokkal. Vagy a vasra állni? Ez talált. A vas igazi erőpróba volt. Erre nem mondhatott nemet. Az ember felhúzza magát, megáll egyenesen. A vas neked való, Kövér, kántálták a többiek. A vas nekem való, mondta. Bólintott, aztán lassan felegyenesedett, kalapja mellé fektette a vastag gyapjú zakót, és elindult a korlát felé. Körbevették. Mászol, Kövér? Úgysem sikerül... Emlékszel még, egy percig kell állnod ott... Emlékszel, Kövér? Nem felelt, habár valami már rémlett neki, valami halovány emlékkép derengett fel benne, hogy egyszer majdnem sikerült... Nyár volt, szünet, forróság áradt a folyó felől. Emlékszel, Kövér? Emlékszel, mi történt akkor? Határozatlanul biccentett a kérdező felé. Akkor mássz, Kövér! Mássz, ismételte meg fenyegetően, és tüdőbeteg hangon nevetett. Igen, emlékezett egy vörös fiúcskára, riadt kék szemekre, a győzelem könnyű és magától értetődő másodpercére, ahogy ott áll egy pillanatig, mely pillanat aztán belezuhant a semmibe, s zuhan azóta is... Egy hajó úszott a vízen. Odaért a vashoz, megigazította nyakkendőjén a csomót, és mélyen leszívta az olajosan párálló, hínárszagú levegőt.

Megfogta a hideg fémcsövet, ahogy azon a nyári délutánon is. Elbizonytalanodott egy pillanatra. És akkor... Most végre megértette.

Milyen könnyű lett volna azt mondania, hogy nem meri. Hogy már öreg, elmúltak azok az idők, a megmásíthatatlan, de megbocsátható történelmi pillanatok, a kezdetek, amikor bármit lehetett volna hazudni inkább, vagy máshogy tenni, elmúltak, és immár fittyet hány a gyermeki terrorra, a lenézó indulatra, nem érdekli a bocsánat, sem a harag... Hogy hagyják őt békén! Rég történt, baleset volt csak. Könnyű lett volna, és sekélyes. Úgy érezte, jóvá kell tennie a múltat. Sikerülni fog. Csak megáll a korláton, és minden rendben lesz megint. Nekiveselkedett. Egyszerű... Remegő lábakkal egyensúlyozni, a büszkeségtől is megszabadított, sterillé alázott eufóriában, a szégyen önállóságában, ami maga lehet a bölcsesség vagy annak legalábbis egy válfaja. Előrelépett és neki-rugaszkodott. Másszál, Kövér, gajdolták a vének, és csupasz ínyhúsukra szorították fehér nyelvüket. Másszál, Kövér! Bal lábát megemelte, meglendítette, míg jobb kezével belekapaszkodott a vasba. Kevés volt a lendület, ereje meg nem maradt, hogy felhúzza magát, hát megakadt félúton, mozdulatlaná dermedt, mintha egy visszajátszás kimerevített kockáján lenne csak látható. Nem megy, nyögte, és félszegen elmosolyodott. A többiek elégedetten felröhögtek. Na mi van, Kövér, kiáltották neki. Már erőd sincs, se önérzeted, mint annak idején? Szelíden mosolyogva állt a korlátvas előtt, fél lába felemelve. Egész testében remegett. Régen még ment, mondta halkán. De ma már nagyon fáj a derekam. Körberöhögtek. Sose ment, Kövér! Sose ment, de gyáva voltál bevallani! Pár csontváz, zsírosan csillogó szakálluk alatt röhögtek, mint a megháborodottak. Fáj a derekam, ne haragudjatok, suttogta megszégyenülve. Fáj, mi, kántálták, fáj, hát persze, hogy fáj, mert nem bírja a csontod a hájad! Kövér vagy, hogyne fájna mindened, kiabálták, és röhögtek rajta a napon. Vágtak volna le gyerekként, üvöltözték neki. Kolbászba való vagy, Kövér! Gyilkos vagy! Vékonyabbak voltak már, mint saját, hosszan elnyúló árnyékaik. Bepókhálózták a füvet a betonúttól a rakpart köveiig. Úgyis megdöglesz, Kövér, súgta az egyikük. Megdöglesz, ahogy az is, miattad, Kövér. Akire ráestél a vasról, emlékszel, Kövér? Felröhögtek, ahogy látták zuhanni a tehetetlen testet a föld felé. Lomhán és lassan esett, rá, arra a csenevészre. Alig volt hallható, ahogy elroppant a csigolyája a Kövér teste alatt. Másszál csak fel, ahogy akkor, Kövér, kiabálták hangosan nevetve. A gyerekek abba hagyták a focizást, páran felnevettek, főleg a vékonyabbak, a többiek meg csak kíváncsian, riadtan nézték a jelenetet. Aztán lassan mind megnyugodtak. Mintha megérezték volna az égett olaj part felől szivárgó, keserű szagát, ahogy halkán serceg a kifőzde kékes gázlángja felett. Lassan eloldalogtak a pálya felé. Csak fél szemmel mertek odanézni, ahogy a Kövért négyen a rúdra emelik. Labdázhattak még egy kicsit, amíg a szüleik el nem unták maguk. Aztán hazamentek. Csak a Kövér maradt, rogyadozó lábakkal egyensúlyozva a fagyos vason, körülötte a vének a salakban ugrálva, üvöltve, és mögöttük az eszmélő, esti, bódult indulat.